

Veiligheid en lokale politie

door Jef GABRIELS

Burgemeester van Genk

I. De doelstelling van een lokaal veiligheidsbeleid

Dat gemeenten belangrijk zijn hoeft ongetwijfeld in dit congresverslagboek niet onderstreept te worden. Iedereen weet het immers. Inderdaad, regeringen komen en gaan, landen wijzigen hun naam, maar gemeenten, zij blijven eeuwig bestaan.

En dit is normaal, omdat gemeenten centraal staan in het leven van de mensen. De gemeenten behoren overigens tot de weinige instellingen die in de loop van de laatste maanden niet in opspraak gekomen zijn.

In deze gemeenten willen de mensen zich goed voelen, zich veilig en geborgen weten en als het even kan, het ook nog gezellig maken.

Het lokaal veiligheidsbeleid wil bijdragen tot de leefbaarheid en de veiligheid van deze lokale leefgemeenschap, en dit uitgaande van de verwachtingen van die gemeenschap.

Voor het voeren van dit lokaal veiligheidsbeleid beschikken de lokale bestuurlijke overheden over een gemeentelijk politiekorps van stedelijke of landelijke aard, maar ook over heel wat andere diensten.

Tot deze andere diensten behoren o.a. diensten voor sociale vernieuwing, inbegrepen integratiediensten, jeugddiensten, sociale diensten, diensten voor wijkontwikkeling enz., maar ook semi-externe actoren als een sociale dienst van het O.C.M.W., een sociale bouwmaatschappij, diverse buurtwerken enz. en ingevolge recente ontwikkelingen, in principe ook de rijkswacht.

De opdrachten van de politie worden opgedeeld in opdrachten van *bestuurlijke* politie en opdrachten van *gerechtelijke* politie.

De gemeentepolitie functioneert onder het gezag van de burgemeester inzake bestuurlijke opdrachten en onder het gezag van de procureur des Konings in het raam van gerechtelijke opdrachten.

De bestuurlijke opdrachten hebben onder meer betrekking op het handhaven van de openbare orde, meer bepaald de openbare rust, veiligheid en gezondheid, de voorkoming van misdrijven, zowel op het vlak van verkeer als op het vlak van criminaliteit, de bescherming van personen en goederen, de slachtofferbejegening enz.

De gerechtelijke opdrachten hebben uitsluitend betrekking op de bestrijding van de criminaliteit, zowel op het vlak van verkeer als op het vlak van de criminaliteit in haar meest diverse verschijningsvormen.

Het is duidelijk dat de politie een centrale rol kan spelen in het veiligheidsbeleid van de gemeenten, zo mogelijk in samenspel met de andere actoren, ten einde een geïntegreerd veiligheidsbeleid tot stand te brengen.

Een dergelijk geïntegreerd lokaal veiligheidsbeleid moet toelaten niet alleen de symptomen te bestrijden, maar ook de oorzaken.

De lokale leefgemeenschap voor wie dit veiligheidsbeleid bestemd is, heeft uiteraard bepaalde verwachtingen en de lokale politie moet dan ook, zonder haar eigenheid te verliezen, inspelen op de evolutie van de wisselende maatschappelijke fenomenen die betrekking hebben op haar werkveld.

Vanuit de huidige perceptie moet naar de toekomst toe zeker rekening gehouden worden met een aantal fenomenen zoals daar bijvoorbeeld zijn:

- 1) in de sfeer van de criminaliteit:
 - de drugsproblematiek en de gerelateerde vermogenscriminaliteit;
 - de internationalisering van de criminaliteit;
 - de geweldscriminaliteit in de familiale omgeving.
- 2) in de sfeer van het verkeer:
 - een toename van de verkeersintensiteit en de daaraan gekoppelde problemen vooral met betrekking tot ongevallen.
- 3) in de sfeer van de ordehandhaving:
 - sociale onlusten ingevolge economische ontwikkelingen;
 - spanningen tussen bevolkingsgroepen als gevolg van xenofobe reacties, maar ook als uitvloeisel van internationale ontwikkelingen (bv. situatie Oost-Turkije).
- 4) in de sfeer van de bestuurlijke tussenkomsten:
 - tenslotte moet men rekening houden met de voortschrijdende individualisering van de samenleving.

Gewoon deze elementen oproepen wijst er reeds op dat politie alléén hoogstens volstaat om de problemen beheersbaar te houden, doch zeker niet om ze ook op te lossen.

Gemeenten die open oog hadden voor de samenlevingsproblemen - en zo zijn er meer dan men denkt - zagen reeds jaren geleden dat een geïntegreerde benadering nodig is om het hoofd te bieden aan deze samenlevingsproblemen.

Het is zinloos een samenlevingsprobleem ongecoördineerd te benaderen vanuit vele hokjes afzonderlijk. Toch is het duidelijk dat een aantal van onze administratieve diensten en ook van onze korpsen zich graag in dit soort hokjes terugtrekken, omdat zij zich daar beschut, onbespied en gerustgelaten voelen.

Het was destijds, ook bij ons, vaak niet eenvoudig om Politie, O.C.M.W., Sociale Bouwmaatschappij, Sport-, Jeugd-, en Integratiedienst, alsook de talrijke actoren in het veld, op een open wijze aan tafel te krijgen.

Waar dit lukte zag men echter dat elk van deze diensten en instellingen een taak had, nl. om in onderling overleg mee te werken aan die grote dubbele opdracht in de gemeente om

- 1) de leefkwaliteit van de woon-werksituatie en vrijetijdsbesteding zo goed mogelijk op peil te houden;
- 2) de fenomenen die deze leefkwaliteit bedreigen te beheersen en zo mogelijk uit te schakelen.

Elk van deze diensten heeft hierbij zijn eigen tactieken en zijn eigen technieken.

Ik zal mij echter voor de rest van dit verhaal beperken tot de gemeentepolitie.

II. Hoe speelt de politie hierin mee?

Voor de politie spelen de tactieken zich mijns inziens af op zes terreinen

- nl. - voorkomen (preventie)
- tussenkomen (interventie)
- bestrijding
- handhaving van de openbare orde
- slachtofferbejegening
- wijkwerking

A. *Het voorkomen of de preventie*

Het voorkomen van inbreuken en misdrijven tracht te verhinderen dat burgers slachtoffer worden.

Het voorkomen gebeurt enerzijds op het terrein door middel van o.a. algemene patrouilles, gerichte patrouilles en de wijkagent, en anderzijds door analyse van de criminaliteit en preventie in samenwerking met de burger.

De preventie omvat naast de algemene preventieve werking bijvoorbeeld ook de technische preventieve werking (adviezen in verband met maatregelen om de woning te beveiligen, het stimuleren van veiligheidsverlichting enz.), het opzetten van projecten (bijvoorbeeld ter voorkoming van diefstallen uit auto's), maar ook een Verkeerstechnische Dienst die door allerhande technieken de verkeersleefbaarheid wil verhogen.

B. *Het tussenkomen of de interventie*

Het is een wezenlijke taak van een politiedienst de verzoeken om bijstand of hulp vanuit de bevolking te beantwoorden en dit 24 uur op 24.

C. *De bestrijding*

Dit is zowel de bestrijding van de criminaliteit van gemeenrecht als het bestrijden van de verkeerscriminaliteit.

D. *Openbare ordehandhaving*

Ook dit is een fundamentele opdracht van de bestuurlijke politie waarbij ik toch nog eens heel bijzonder de aandacht wil vestigen op de burgemeester als spilfiguur inzake openbare ordehandhaving.

E. *Slachtofferbejegening*

De eerstelijns slachtofferbejegening wordt vaak uitgevoerd door politieambtenaren die in hun dagelijkse taakuitvoering haast voortdurend geconfronteerd worden met slachtoffers.

Zij moeten ter ondersteuning kunnen rekenen op binnendiensten als bijvoorbeeld een Jeugd- en Sociale Politiedienst van waaruit de slachtofferbejegening geaccentueerd en aangebracht wordt.

Deze bijstandsfunctie werd trouwens door de wet op het politieambt van 5.8.1992 geïnstitutionaliseerd.

F. De wijkwerking

De wijkagent opereert niet op het repressieve niveau, maar tracht in de toegewezen wijk een vertrouwens- en ombudsrol te spelen. Hij of zij spitst zijn werking vooral toe op samenlevingsproblemen en handelt daarnaast een aantal administratieve en gerechtelijke dossiers af.

III. Cultuur en structuur in een politiekorps¹

Om de externe fenomenen en doelgroepen efficiënt en effectief aan te pakken, is een goede interne structuur en cultuur van doorslaggevend belang.

Voor de bedrijfscultuur is het natuurlijk erg belangrijk dat men kan werken met gemotiveerde mensen. Onze vaststelling is dat deze motivatie verhoogt als de responsabilisering ook tot op de werkvloer doorgetrokken wordt. Uiteraard is hierbij een goede interne communicatie nodig en draagt ook een systematische jobrotatie ertoe bij om bij responsabilisering tot op de werkvloer ook nog voldoende inzicht in het geheel van de problematiek te laten verwerven. Een positieve interne cultuur wordt weerspiegeld in de kwaliteit van de externe contacten.

Daarvoor was echter ook de inhoudelijke aanpassing nodig van de organisatie.

1. *Het officierenkader* moet zijn rol als strategisch beleidsmanagement ten volle waarmaken; de uitvoerende reflex moet wijken voor een beleidsmatige aanpak met als kerntaak het coachen van het personeel dat tewerkgesteld is in de diverse afdelingen en diensten.

2. *Het middenkader* moet de volledige verantwoordelijkheid over en de leiding van het uitvoerend gebeuren kunnen krijgen; de klemtoon ligt daarbij op de aansturing van kleine en middelgrote groepen in het operationele werkveld.

3. *Het basiskader* staat in voor de operationele uitvoering waarbij de individuele politieambtenaar van de toekomst in grote mate zelfstandig moet kunnen optreden binnen het uitgetekende raamwerk.

Om deze doelstellingen waar te maken moet *de structuur* van het politiekader *dit ook* toelaten; ik verwijs hierbij naar het artikel van G. Bouckaert en de verschuiving die plaatsvindt op de as van centralisatie naar decentralisatie en zelfstandiging.

Structureel zijn er respectievelijk de eerstelijnszorg en de ondersteuning waarbij afgestapt wordt van het piramidaal hiërarchisch scenario en geleidelijk overgeschakeld naar een concentrisch organisatie-model waarbij de eerstelijnszorg, het meest evidente raakvlak voor externe contacten, beeldbepalend wordt.

Deze *afdeling eerstelijnszorg* herbergt dan ook de externe operationele diensten en vormt het zwaartepunt van de organisatie met daarin volgende diensten:

1) Een interventiedienst onder leiding van een adjunct-commissaris en middenkaderlid-inspecteur, waartoe ook behoren het bijzondere opdrachtenteam,

¹ De tekst van dit onderdeel is gebaseerd op de ervaringen en evoluties in het Genkse politiekorps, die o.a. resulteerden in een wijziging van het organogram en het statuut, goedgekeurd door de gemeenteraad op 19 september 1996.

de hondenbrigade, de hulpagenten, de motor- en fietsbrigade, het transmissiecentrum en het onthaal.

Vanuit deze dienst moet de 24-uren aanwezigheid in het straatbeeld gerealiseerd worden.

De planning van de personeelsinzet moet hierbij fenomeen- en werkdrukgericht uitgebouwd worden.

2) De opsporingspolitie onder leiding van een adjunct-commissaris en een middenkaderlid-inspecteur: fenomeengericht werken hier 5 ploegen, telkens geleid door een inspecteur rond de fenomenen drugs, diefstallen uit voertuigen, diefstallen uit woningen, zware criminaliteit en een multifunctionele ploeg.

3) De wijkpolitie onder leiding van een adjunct-commissaris en een middenkaderlid-inspecteur; de wijkagenten worden voor de directe aansturing geclusterd in trio's, telkens geleid door een inspecteur met als voortdurende betrachting de aanwezigheid in de verschillende wijken te optimaliseren zonder afbreuk te doen aan de inschakeling in het overige politiewerk.

4) Jeugd- en sociale politie onder leiding van een e.a. politieassistent; hier wordt de klemtoon gelegd op de hercontactname met de slachtoffers van misdrijven en verkeersongevallen.

Politie Genk heeft via haar Jeugd- en Sociale Politiedienst een jarenlange traditie op het vlak van de slachtofferbejegening. In 1987 werd immers deze slachtofferbejegening een deeltaak van de reeds bestaande J.S.P.D. Naast de slachtoffers in de sfeer van de vermogensdelicten gaat de meeste aandacht naar mensen die betrokken waren bij zedenfeiten, (zelf)moord(pogingen) en verkeersongevallen met gekwetsten.

Op deze wijze werden tussen 24 mei 1994 (opstart van een onderzoeksperiode) en 31 december 1994 in totaal 212 slachtoffers begeleid: 47 verkeersongevallen, 61 vermogensdelicten, 30 geweldsdelicten, 21 zedenfeiten, en 53 andere feiten.

De afdeling ondersteuning herbergt de intern georiënteerde diensten die ervoor zorgen dat de afdeling eerstelijnszorg optimaal kan functioneren. Deze diensten moeten voortdurend gerationaliseerd worden zodat de algemene personeelsinzet beperkt blijft ten opzichte van de afdeling eerstelijnszorg; deze personeelsinzet wordt ook hoofdzakelijk gerecrueteerd uit administratieve medewerkers. Tot deze afdeling ondersteuning behoren:

1. De dienst analyse-planning, opvolging en Technische Verkeersdienst onder leiding van een adjunct-commissaris en een middenkaderlid-inspecteur; deze dienst moet zorgen voor een rationele planning van personeelsinzet en activiteiten en voor wat betreft de Technische Verkeersdienst voor een adviserende en ondersteunende rol voor het gemeentelijk verkeersbeleid.

2. Documentatie, informatica, archief en secretariaat onder leiding van een adjunct-commissaris en een middenkaderlid-inspecteur; deze dienst moet het federale PIP-systeem integreren in de korpswerking en het informaticagebeuren blijvend begeleiden.

3. De logistiek onder leiding van een adjunct-commissaris en een middenkaderlid-inspecteur is een afdeling die geconcipieerd is vanuit een analyse en prognose met betrekking tot de evolutie van fenomenen, doch is geen starre structuur, maar een organisatievorm die met de nodige flexibiliteit gehanteerd wordt, zodat vlot op wisselende omstandigheden kan ingespeeld worden.

Dit veronderstelt o.a. een constante input en updating van de materiële middelen, aangepast aan de wisselende omstandigheden waarbij o.a. het voertuigen-

park, het communicatiesysteem, de informatisering en de huisvesting belangrijk zijn.

Het huisvestingsaspect is o.a. verbonden met de fluctuerende personeelsaantallen ingevolg veiligheidscontracten, stadswachten enz.

Het spreekt voor zich dat de interne structurering geen doel op zich vormt, maar ondergeschikt is aan de externe werking die gericht blijft op de signalen die komen vanuit de lokale leefgemeenschap, waarbij het de bedoeling blijft kort op de bal te spelen.

Dit betekent dat een blijvende inschakeling in het gemeentelijk bestuurlijk kader, onder meer vanuit een multi-disciplinaire aanpak van de verschillende fenomenen, een absolute must blijft.

Tot daar enkele woorden over de cultuur en de structuur in een politiekorps rekeninghoudend met de gewone externe fenomenen.

Het lokale politiegebeuren is echter in ons land duidelijk geen alleenstaand gegeven; er gebeuren inderdaad nogal wat dingen die sterk ingrijpen in de organisatie zoals zo-even geschetst.

Twee ervan zijn ongetwijfeld het wijzigende politielandschap en de veiligheidscontracten.

Op beide wil ik even dieper ingaan.

IV. Een wijzigend politielandschap

De demilitarisering van de rijkswacht en vervolgens het herformuleren van de missie van de rijkswacht, die ingevolge deze nieuwe missie ook een opdracht krijgt inzake basispolitiezorg², samen met de uitdrukkelijke belangstelling die de federale overheid sinds enkele jaren toont voor het lokale politiegebeuren, wijzigt grondig het politielandschap.

Zo zijn er niet alleen de voorgestelde samenwerkingsverbanden met intergemeentelijke politiesamenwerking tussen gemeentelijke politiekorpsen en later "gemengde" interpolitiezones (dus gemeentepolitie en rijkswacht), maar plots zijn er op hetzelfde terrein van de basispolitiezorg ook twee korpsen werkzaam, het ene centraal, het andere lokaal georganiseerd, het ene onder het gezag van de minister, het andere onder het gezag van de burgemeester, het ene betaald door de federale overheid, het andere betaald uit de gemeentekas.

Het is duidelijk dat dit enige onwennigheid, wrijving en ongemak veroorzaakt,

² Voortgaande op diverse teksten waarin sprake is van basispolitiezorg kan wat betreft de definiëring een voorzichtige conclusie getrokken. Een aantal items springen zeker naar voor:

- basispolitiezorg, lokale politiezorg, integrale politiezorg, eerstelijnspolitiezorg, volwaardige politiezorg, basispolitiefunctie zijn termen die dezelfde lading dekken en een binding hebben met het begrip 'community policing';
- basispolitiezorg omvat het alledaagse politiewerk in zijn volle ampleur, met name alle politieactiviteiten die kaderen in de domeinen voorkoming, onthaal, interventie, bestrijding, slachtofferbejegening, wijkwerking en openbare ordehandhaving en dat zowel op bestuurlijk, gerechtelijk als op verkeersvlak;
- die zorg dient 24 uur op 24 te worden aangeboden;
- die zorg is nadrukkelijk bevolkingsgeoriënteerd met een sterke maatschappelijke betrokkenheid.

(F. Mulleners, hoofdcommissaris, korpsblad politie Genk, 23 november '94)

zeker in de gemeenten waar vroeger reeds een goed lokaal veiligheidsbeleid en een degelijk uitgebouwde basispolitiezorg via de gemeentepolitie aanwezig was.

De wetgever beraadt zich momenteel over de finaliteit van het politielandschap. Dit kan ongetwijfeld nog enige tijd duren omdat wij vaststellen dat de grote politieke families in ons land, en ook binnen de meerderheid, het niet direct eens zijn over deze finaliteit.

Intussen voltrekken zich op het terrein razendsnel veranderingen waarbij de positie van de lokale politie, van de gemeentelijke impact, maar ook de positie van de burgemeester voortdurend evolueert.

Ik wil mij in dit verband beperken tot drie vaststellingen met betrekking tot de I.P.Z.'s, de intrede van de rijkswacht in de basispolitiezorg en de positie van de burgemeester.

A. *De intergemeentelijke politiezones*

Nadat onder de vorige minister van Binnenlandse Zaken uitdrukkelijk aandacht besteed werd aan en werk gemaakt werd van de bovengemeentelijke politiesamenwerking³, waaruit o.a. in Limburg heel wat vruchtbare samenwerkingsverbanden voortsporen, opteert de huidige minister duidelijk voor een indeling per provincie in interpolitiezones⁴ waarbij een uitdrukkelijke samenwerking tussen politie en rijkswacht vooropgesteld wordt; één en ander wordt gekaderd via het vijfhoeksoverleg. Het is de bedoeling te komen tot een veiligheidscharter met afspraken over de organisatie van de basispolitiezorg, dat aan de goedkeuring van de gemeenteraad wordt voorgelegd.

In de regeringsverklaring staat overigens dat de regering zal waken over een betere verdeling van de taken, meer bepaald van de gerechtelijke, teneinde de gemeentepolitie in staat te stellen haar preventieve taak, en meer bepaald van buurtpolitie, te kunnen vervullen.

In deze I.P.Z.'s, die bestaan uit één of meerdere gemeenten, voeren rijkswacht en gemeentepolitie samen de basiscomponent uit, 24 uur op 24 (basiscomponent bevat: permanente interventie- en piekploegen, toegankelijke politiediensten, noodzakelijke patrouille-activiteiten, lokale recherchefunctie, wijkwerking en sectorwerking, verkeersdiensten enz...).

Momenteel zijn in ons land 175 interpolitiezones vastgelegd. Daarentegen behoren nog 80 gemeenten en de Brusselse agglomeratie waar de I.P.Z.-structuur niet wordt toegepast, tot de zogenaamde witte vlekken (volgens omzendbrief IPZ 3 van 07.05.96).

Opmerkenswaard is dat deze reorganisatie via omzendbrief tot stand gebracht werd en zoals hoger gezegd zonder dat de wetgever besliste over de finaliteit.

³ Zie OOP 13, van 26.04.90, uitgevaardigd door minister Tobback, en geëxpliciteerd in omzendbrief POL 47, dd. 16.09.1994.

⁴ In augustus 1994 circuleert een ontwerp-omzendbrief waarin het principe van de complementariteit verlaten wordt en de Rijkswacht ook verantwoordelijk wordt voor de lokale fenomenen, waarna op 6 april 1995 een omzendbrief naar de gouverneurs gaat met richtlijnen inzake het bepalen van interpolitiezones per provincie, vergezeld van een reflexiedocument.

B. *De intrede van de Rijkswacht in de basispolitiezorg*

Intussen heeft de Rijkswacht een strategie ontwikkeld om duidelijk aanwezig te zijn op het vlak van de basispolitiezorg en wil ze in dit verband enerzijds actieplannen en anderzijds projecten ontwikkelen.

De actieplannen (bijvoorbeeld inzake woninginbraken, verkeersdelicten enz.) beogen de aanpak van gekende fenomenen waarmee men dus reeds enige ervaring heeft en waartegenover men efficiënter wil optreden. De projecten zijn bedoeld om een ietwat onbekender terrein af te tasten waarbij eerst gezocht wordt naar partners, teneinde een coherente benadering te organiseren (bijvoorbeeld de problematiek van de jeugdfuiven).

Concreet vertrekt de Rijkswacht in haar werkschema vanuit een probleemdetectie - vanuit de bevraging van een beperkt aantal bevoorrechte getuigen - en een gepondereerde analyse van de criminaliteitsgegevens.

Hieruit worden prioriteiten en doelstellingen geformuleerd die resulteren in een plan van aanpak.

Vervolgens wordt de gewenste aanpak geconfronteerd met de huidige aanpak waaruit dan een aantal projecten en actieplannen voortvloeien die tevens moeten opgevolgd en geëvalueerd worden.

Het is duidelijk dat hierdoor in een aantal gemeenten voor het eerst een aanzet wordt gegeven tot een planmatige benadering, maar dat in een aantal andere gemeenten een duidelijk parallelcircuit wordt opgezet dat ernstige spanningen kan veroorzaken indien er geen goede afstemming en integratie is met het lokale veiligheidsbeleid zoals het door het lokale beleid via de gemeentepolitie opgezet wordt.

C. *De rol van de burgemeester*⁵

Het bovenstaande maakt duidelijk dat er een duidelijke wijziging nodig is van de bevoegdheid en de rol van de burgemeester ten opzichte van de rijkswacht.

Hieromtrent werd een wetsontwerp opgesteld o.a. na een hoorzitting in de bevoegde senaatscommissie.

Laat mij even stilstaan bij de belangrijkste rechten, maar ook verantwoordelijkheden van de burgemeester in dit wetsontwerp.

De burgemeester zou eerst en vooral een aantal rechten puren uit deze nieuwe wet:

- hij kan de rijkswacht richtlijnen geven en vorderen in het kader van de engagementen die de rijkswacht aanging via het veiligheidscharter;
- de Rijkswacht moet de burgemeester alle nuttige informatie bezorgen aangaande de openbare orde, hem een periodiek bezorgen over de veiligheidsaangelegenheden in de gemeente en hem verslag uitbrengen van de plannen in het veiligheidsbeleid, de uitvoering van de aangegane engagementen en de coördinatie van het politietoetreden;

⁵ Het bedoelde wetsontwerp wil wijzigingen aanbrengen in art. 133, 133bis en 172 van de Nieuwe Gemeentewet, in art. 16, 44, 51, 51bis en 51ter van de Wet op de Rijkswacht, van hoofdstuk III van Titel V van de Wet op de Rijkswacht, alsook van art. 24-26 §3 van de Wet op de Rijkswacht, 1° lid van het statuut van het rijkswachtpersoneel.

- de korpschef tenslotte moet de burgemeester informeren over feiten die de veiligheid in de gemeente in het gedrang kunnen brengen en een verslag uitbrengen van de plannen van de politie inzake veiligheidsbeleid, aangegane engagementen en coördinatie van het politieoptreden.

De burgemeester krijgt ook een aantal bijkomende verantwoordelijkheden:

- hij wordt de eindverantwoordelijke van de bestuurlijke politie op het grondgebied van de gemeente;
- hij moet waken over de informatie-uitwisseling tussen Rijkswacht en politie over gemeentelijke veiligheidsproblemen en moet met de rijkswacht alle nuttige informatie uitwisselen aangaande de openbare orde;
- hij moet tevens de veiligheidscharters ter goedkeuring voorleggen aan de gemeenteraad althans voor die aspecten die tot de bevoegdheid van de raad behoren.

Ingeval van discussie kan de burgemeester beroep aantekenen. Wanneer de Rijkswacht geen gevolg heeft gegeven aan een vordering, heeft hij het recht geïnformeerd te worden door de Rijkswacht wanneer deze geen gevolg kan geven aan de vordering en kan hij de minister van Binnenlandse Zaken vragen om tuchtmaatregelen te nemen ten aanzien van de Rijkswacht.

Het zal dus wel voor iedereen duidelijk zijn dat er ten gronde heel wat veranderingen op til zijn, ja bezig zijn, in ons politielandschap.

V. Een veiligheidscontract, enkel voor uitverkorenen?

In de loop van de voorbije jaren kregen in ons land 29 steden een veiligheidscontract aangeboden door de federale overheid.

De bedoeling van de federale overheid was hiermee:

- de veiligheid in de gemeente te waarborgen;
- de kwaliteit van het leven te herstellen;
- tegemoet te komen aan plaatselijke behoeften.

Deze federale premissen kunnen lokaal, bij wijze van voorbeeld naar het politieke luik toe vertaald worden als:

- taken laten overnemen door administratief en technisch personeel zodat er meer politie op straat komt en zodat het toezicht in het veld, op straat, verhoogd wordt;
- het uitbouwen van bijzondere functies, zonder dat daarvoor geüniformeerden moeten ingeschakeld worden.

De sterkte van het veiligheidscontract is dat het zich richt tot de gemeente, de democratische overheid het dichtst bij de bevolking en dat het daardoor op een eenvoudige wijze mogelijk wordt een geïntegreerde benadering te realiseren, waarbij diverse diensten en instellingen betrokken worden.

Vanuit deze benadering is de selectie van projecten, zelfs al moet het snel gaan, niet eens zo moeilijk.

In de dagelijkse praktijk is het duidelijk dat in dit geheel een centrale rol weggelegd is voor de politie.

De centrale rol kan inderdaad niet gelegd worden bij een misschien ietwat mistige preventieambtenaar, los van het politiekorps, maar ook niet bij de Rijkswacht omdat zij structureel toch niet die fundamentele basisbetrokkenheid bij de lokale samenlevingsproblemen heeft.

Ook een sociale dienst of vergelijkbare diensten kunnen de centrale rol niet spelen omdat het niet zozeer gaat om zogenaamde sociale problemen, maar wel om reële samenlevingsproblemen.

Het blijft evenwel duidelijk dat al deze partners moeten betrokken worden en het is zeker nuttig te weten dat subsidies en geld kunnen helpen om partners, die anders niet met mekaar zouden spreken, toch samen aan tafel te brengen. De veiligheidscontracten - vanaf nu samenlevingscontracten - die met de gemeenten afgesloten werden betekenden dat deze gemeenten beroep konden doen op mensen en op middelen en dit voorlopig in een vijftal luiken, met name het preventieve luik, het veiligheids- en/of politieluik, het drugluik, het luik alternatieve sanctionering en sinds kort ook het stadswachtenluik.

Uiteraard moet een dergelijk initiatief permanent geëvalueerd en bijgestuurd worden; geëigende instrumenten hiervoor zijn o.a. de consultatieve preventieraad, het interambtelijk overleg en het vijfhoeksoverleg.

Maar het belangrijkste instrument is toch nog steeds de goede relatie tussen de korpschef en zijn burgemeester en de korpschef die bereid is op inspirerende wijze zijn korps te leiden onder het gezag van de burgemeester, doch waar deze burgemeester ook zijn gezag ten dienste stelt van het korps.

De veiligheidscontracten vormden in dit verband ongetwijfeld een interessante toetssteen voor deze relatie.

Men kan zich terecht afvragen of de werkwijze die gehanteerd wordt in het kader van de veiligheidscontracten ook niet gewoon in *alle* gemeenten, dus ook in die gemeenten die niet met een veiligheidscontract begiftigd zijn, toepasbaar is, met andere woorden, dat men vertrekkend vanuit een analyse van de plaatselijke situatie, en daar waar nodig, projecten uitwerkt die tot doel hebben de leefkwaliteit van de woon-, werk- en vrijetijdssituatie zo goed mogelijk op peil te houden en de fenomenen die deze leefkwaliteit bedreigen, beheersbaar te houden. Dat kan in elke gemeente uitmonden in een sui generis "veiligheids- of samenlevingscontract" dat terzelfdertijd een concreet en evalueerbaar "contract met de burger" wordt.

Tot slot

Sinds de Franse Revolutie is de gemeente in eerste instantie verantwoordelijk voor de openbare orde en de veiligheid op haar grondgebied.

De introductie van de veiligheidscontracten zette die centrale rol van de gemeentebesturen nog eens extra in de verf, waarna de nieuwe missie van de Rijkswacht een enigszins tegengestelde beweging op gang bracht, maar over dat alles is ongetwijfeld het laatste woord nog niet gezegd.

In deze centrale rol van de gemeentebesturen staat op haar beurt de politieorganisatie centraal.

Dat de politieorganisatie dit niet alléén aankan, is in de huidige tijdgeest echter even evident.

Samenwerking en geïntegreerde werking zijn absoluut noodzakelijk geworden. Als korpschef en burgemeester wederzijds op constructieve wijze samenwerken, heeft men op het lokale vlak weer een troef méér in huis om een lokaal veiligheidsbeleid uit te bouwen; als beide dan permanent innoverend zijn, dan is ongetwijfeld community policing, maar dan echte en goede, er het logische gevolg van.

Andere actoren, van Rijkswacht tot sociale diensten en huisvestingsmaatschappijen, kunnen en zullen dan duidelijk hierbij betrokken worden.

Als we dan nog eens de verbeterde resultaten, die ongetwijfeld het gevolg zijn van een dergelijke werking, op passende wijze ter kennis brengen van de bevolking, dan zal dat het vertrouwen bij de bevolking in de politiediensten versterken, waardoor er een positieve spiraal op gang kan gebracht worden. Er is dus nog hoop.

Summary: Security and local police

The local security policy aims at improving the quality of life and the security of the local community, based on the expectations of that community. One of the instruments for the local authorities to reach this aim is the local police force's assistance.

Police strategies exist on the levels of prevention, intervention, tracing of criminals, preservation of the public order, victim treatment and neighbourhood development.

Sense of responsibility in the field, job rotation and smooth internal communication act quite stimulatingly, both in the community-aimed first-line care and in public assistance.

The changing police structure in Belgium through which the state police are allowed to take up basic police tasks produced a number of bottlenecks as well as a number of opportunities.

Municipalities play a major role in matters of public order and security in which the municipal police occupy a central place. Fluid cooperation between the major and the corps commander in a permanently innovating structure will certainly lead to a thorough and excellent community policing.